

Vydrží jednotá NATO proti Rusku?

NI nationalinterest.org/feature/will-nato-unity-against-russia-last-206243

24. února 2023

Před dnešní invazí Ruska na Ukrajinu bylo NATO sužováno rozdělením. Ještě v roce 2019 francouzský prezident Emanuele Macron varoval, že transatlantická aliance „se stává mozkovou smrtí“. Rozhovor tehdejšího amerického prezidenta Donalda Trumpa v roce 2016 pro *New York Times* o tom, že Washington nechrání pobaltské státy NATO před potenciální ruskou agresí, protože „neplatí své účty“, zneklidnil evropské spojence Ameriky. Různí členové NATO po mnoho let kritizovali Německo a Itálii za to, že jsou příliš přátelské k Rusku, přičemž někteří z nich nazývali první z nich „nejistým aliančním partnerem“ a „příživníkem“. Vysoká míra třenic mezi Řeckem a Tureckem jen dále prohloubila napětí uvnitř NATO.

Jednou z mnoha strategických chyb Vladimira Putina před válkou bylo jeho podcenění kapacity a vůle NATO sjednotit se za vládou prezidenta Volodymyra Zelenského. Přesto Putin nebyl hloupý, když se takto přepočítal – poté, co Rusko v roce 2014 nezákonně anektovalo Krym a obsadilo velkou část Donbasu, Německo a další členové NATO měli větší zájem o nákup ruského plynu než o konfrontaci s Moskvou kvůli východní Ukrajině. Vzhledem k tomu a výše zmíněným vnitřním rozdělením NATO měl Kreml

pravděpodobně dobrý důvod předpokládat, že Berlín a další evropská hlavní města budou odolávat výzvam Kyjeva po významné vojenské podpoře a zdrží se uvalování přísných sankcí na Rusko.

Rok po otevřené ruské invazi zůstala jednota NATO proti Moskvě z větší části dosti těsná. „NATO je v řadě klíčových otázek jednotné,“ říká Paula Dobriansky, bývalá americká diplomatka a expertka na národní bezpečnost. "Mezi členy NATO panuje zásadní shoda ohledně závažnosti hrozby vycházející z Moskvy, stejně jako přesvědčení, že pokud Ukrajina rozhodně ne zvítězí, evropská a globální bezpečnost by byla značně narušena."

V průběhu minulého roku poskytly země západní aliance Kyjevu vojenskou, ekonomickou a humanitární podporu ve výši 80 miliard dolarů , přičemž drtivá většina pocházela ze Spojených států a Spojeného království. Přestože dodávky zbraní na Ukrajinu nebyly takové, jak by si některé země NATO – jako Polsko a pobaltské státy – přály, aliance splnila většinu požadavků Kyjeva. K Putinovu zděšení bezprecedentní sankční balíčky Evropské unie vůči Rusku, „revoluce“ v německém obranném financování a energetické politice, „rozvod“ Itálie s Ruskem, dodávky dronů do Tureckada Kyjeva a další významné akce demonstrovaly odhodlání NATO dosáhnout nejvyšší úrovně soudržnosti v období po studené válce.

Trhliny v Alianci

Jednota NATO však není vzduchotěsná. Maďarsko bylo například obviňováno z toho, že brání jednotě aliance, aby sloužila zájmům Budapešti při udržování pozitivních bilaterálních vztahů s Moskvou. Kromě myšlenkových synergií mezi premiérem Viktorom Orbánem a Putinovými neliberálními filozofiemi je Maďarsko vysoce závislé na ruském plynu a ropě, což pomáhá vysvětlit snahu Budapešti o rovnováhu zahraniční politiky jakožto příjemce jak dotací EU, tak uhlovodíků z Ruska. Jaderná energetika , bankovníctví a cestovní ruch jsou další oblasti, které činí Rusko důležitým pro Maďarsko, které je po léta nejprátelštějším členem EU vůči Putinovi.

Rozhodnutí Turecka nevalit sankce na Moskvu a zároveň výrazně zvýšit svůj bilaterální obchod s Ruskem dále ilustruje, jak ne všichni členové NATO byli ve vztahu k ukrajinské válce na stejné vlně. Bez omezení sankcí EU se turecký dovoz levné ruské ropy ztrojnásobil, zatímco Ankara de facto pomohla Rusku obejít západní sankce – například dovozem polovodičů z Evropy před jejich reexportem do Ruska . Wolfgang Puztai, bezpečnostní a politický analytik, který je hlavním poradcem Rakouského institutu pro evropskou a bezpečnostní politiku, nám poznamenal, že toto chování má praktické důvody: „I když je jistě oprávněné za to Turecko kritizovat, je třeba Uvědomte si, že Turecko je ve velmi obtížné ekonomické situaci a letos se blíží prezidentské volby.

Pak je tu debata o přistoupení Švédska a Finska k NATO, což podnítilo značné napětí mezi Ankarou a různými západními hlavními městy. Z pohledu Spojených států a většiny evropských vlád by vstup těchto dvou severských zemí do NATO pro alianci velmi prospěl. „Rusko by bylo nuceno rozmístit velmi významný počet vojáků na svém severním křídle, aby chránilo strategicky důležitý přístav Murmansk a poloostrov Kola s mnoha námořními základnami před případným útokem NATO v případě ruské agrese ve střední Evropě.“ řekl Puztai. "Tato další zátěž znamená pro Rusko značné riziko a zcela jistě snižuje chuť k vojenské agresi proti NATO."

Obecněji řečeno, aktivisté a demonstranti ve Spojených státech, Velké Británii, Itálii, České republice a dalších zemích NATO, znepokojení potenciální jadernou válkou a vyčerpání válečnou únavou uprostřed období globální energetické krize a inflace, pořádali demonstrace vyzývající k zastavit dodávky zbraní na Ukrajinu. Vzhledem k tomu, že tyto země jsou demokraciemi, politici, kteří sdílejí tyto postoje, by se mohli v blízké budoucnosti dostat k moci – což je faktor, který Kyjev nemůže ignorovat.

Závislost Ukrajiny na západní podpoře

S ukrajinskou válkou, která dnes vstupuje do druhého roku, čelí členské státy NATO a jejich příslušné obyvatelstvo neshodám ohledně míry, do jaké by měly riskovat a přinášet oběti, aby dosáhly úplného osvobození ukrajinské země, včetně Krymu. Zatímco krátce po invazi z února 2022 bylo v ohrožení přežití Zelenského vlády a existence Ukrajiny jako nezávislého národního státu, dnes tomu tak není. Válka v tuto chvíli probíhá na relativně malé části ukrajinského území poblíž ruských hranic. Jako takové evropské země obecně považují sázky zapojené do ukrajinské války za nižší než před rokem.

Anatol Lieven, ředitel programu Eurasia v Quincy Institute for Responsible Statecraft, nám vysvětlil, že vyhlídky na trvalou jednotu NATO proti ruské agresi budou záviset na čtyřech faktorech: „Stav evropské ekonomiky; rizika eskalace k jaderné válce; potenciální ztráta víry v případné ukrajinské vítězství; a pokud Rusko samo nabídne příměří. Cokoli nebo všechny by mohly zvýšit tlak na mírové urovnání.“

Vnitřní politika USA může nakonec skončit určováním jednoty NATO. Ve slovech Andrewa A. Michty, děkana College of International and Security Studies při Evropském centru pro bezpečnostní studia George C. Marshalla: „Pokud by Spojené státy odřízly Ukrajinu, země by nemohla udržet svou obranu proti Rusku dlouho, bez ohledu na to, o tom, co by udělali evropští členové NATO a další příznivci Ukrajiny. Vzhledem k tomu, že republikán by mohl v lednu 2025 vstoupit do Oválné pracovny a snížit podporu Washingtonu pro Ukrajinu (nebo k ní alespoň připojit mnohem více řetězců), Ukrajina má v amerických volbách v roce 2024 v sázce hodně. „Západoevropská solidarita se Spojenými státy byla částečně způsobena tím, že Amerika má demokratickou vládu,“ vysvětlil Lieven. „Pokud republikáni – a především samozřejmě Donald Trump – vyhrají v listopadu 2024,

Německo a Itálie budou také testovat nepropustnost NATO. Berlín a Řím projevíly jistou míru váhavosti při poskytování plné podpory Ukrajině. Německo nedávno odložilo vybavení Ukrajiny bitevními

tanky Leopard 2 a vyslalo spojence NATO – z nichž mnozí byli vázáni souhlasem Berlína poslat své německy vyrobené tanky do Kyjeva – do šílenství. Důvod tohoto zpoždění spočívá v desítky let starém dilematu, které berlínská levicová strana, která je v současné době v čele vlády, skrývá vzhledem ke svému historickému pacifickému postoji. Italská premiérka Giorgia Meloniová je naopak neochvějná v posílání zbraní do Kyjeva. Členové její koalice, jako Silvio Berlusconi a Matteo Salvini, ale Meloniho postoj denně zpochybňují. Toto a skutečnost, že méně než 40 procent Italů podporuje zásobování Ukrajiny zbraněmi, což může Meloni velmi dobře donutit, aby svou podporu ustoupila.

Některá a italská váhavá podpora se může ukázat jako docela škodlivá pro jednotu NATO za Ukrajinou, pokud konflikt zuří jako opotřebovací válka. Jak dlouho mohou úředníci v Berlíně a Římě držet voliče na uzdě, to je otázka, která nutí mnoho odborníků přemýšlet, zejména s ohledem na efektivitu Ruska při využívání těchto divizí ve svůj prospěch. Moskva má za sebou dlouhou a úspěšnou historii vměšování se do vnitřní politiky a zasahování do voleb zemí, které si přeje spatřovat pod svou sféru vlivu. Evropská metropole si to připomněla, když americký ministr zahraničí Antony Blinken rozeslal depeši americkým ambasádám s varováním jejich diplomatům, že Kreml posílá peníze sympatizujícím stranám v celé Evropě.

Závěrečné myšlenky

Když se podíváme do budoucna, vyhlídky, že NATO zachová svou celkovou jednotu proti Rusku, zatímco tento konflikt zuří, jsou jasné. Přesto jsou trhliny v transatlantické alianci viditelné a třicet členů pravděpodobně nevyřeší každou neshodu nebo odstraní všechny své zdroje rozdělení vis-à-vis ukrajinské válce. Západní tvůrci politik, kteří jsou odhodláni zabránit tomu, aby ruská darebácká invaze do nezávislé evropské země prospěla Moskvě, budou mít za úkol řídit tyto divize a zabránit Rusku v jejich úspěšném využívání způsoby,

které by mohly poškodit zdraví a soudržnost NATO. Jednotné NATO je životně důležité pro budoucnost ukrajinské suverenity. Jak válka pokračuje druhým rokem,